

Wat is een personele prelatuur ?

De personele prelaturen beantwoorden aan een wens van het Tweede Vaticaans Concilie en werden later opgenomen in het kerkelijk wetboek. Naar aanleiding van deze verjaardag hebben we een paar vragen gesteld aan E. H. Jean-Pierre Schouppe, een priester die in deze prelatuur geïncardineerd is en specialist is in kerkelijk recht.

30-11-2007

Op 28 november wordt de 25ste verjaardag gevierd van de oprichting van het Opus Dei als personele prelatuur. Op 28-11-82 paste Johannes Paulus II voor de eerste keer dit juridisch statuut toe op een instelling van de Kerk.

Wat is een personele prelatuur ?

Het is een kerkelijke structuur voor de pastorale organisatie van de katholieke Kerk. Het is geen bisdom, maar een personele prelatuur stelt zich ten dienste van de bisdommen. Daarom spreekt men van een *complementaire* pastorale en hiërarchische structuur. In tegenstelling tot de bisdommen, die een welbepaald gebied omvatten (Mechelen-Brussel, Brugge...), wordt een personele prelatuur niet omschreven volgens een gebied, maar wel – zoals de naam het aanduidt – volgens een persoonlijk kenmerk. Dit persoonlijk karakter

betekent niet dat subjectivisme of grillen aangemoedigd zouden worden. Andere hiërarchische structuren kunnen eveneens een personeel karakter hebben. Een gekend voorbeeld is het militaire ordinariaat, dat voor de pastorale zorg van militairen en hun families instaat, ongeacht hun woonplaats.

We kunnen dit ook vergelijken met de Belgische politieke structuren: gewesten en gemeenschappen. Onze grondwet hanteert ook het territorialiteitsbeginsel wanneer het gaat om de gewesten (Vlaanderen, Wallonië, Brussel), terwijl de gemeenschapsbevoegdheden (cultuur, onderwijs...) gebaseerd zijn op het personaliteitsbeginsel.

Kortom, een personele prelatuur is een hiërarchische gemeenschap van personele aard, die zich ten dienste van de bisdommen stelt om te beantwoorden aan de specifieke

zending die haar door de Paus is toevertrouwd, met aan het hoofd een prelaat. In het geval van het Opus Dei werden de eerste prelaat en zijn opvolger, de huidige prelaat, tot de waardigheid van bisschop verheven.

Waarin bestaat deze "complementariteit" van het Opus Dei?

Het Opus Dei is in de eerste plaats een pastoraal fenomeen, een werkelijkheid die voortvloeit uit het leven. De eigen zending die de prelatur van de Kerk ontvangen heeft, bestaat juist in de verspreiding van de boodschap die door het Opus Dei beleefd wordt sinds de stichting in 1928. Wat is de toegevoegde waarde t.o.v. de bisdommen, vraagt u? De bisdommen zorgen voor de gewone pastoraal van de gelovigen: van het doopsel tot de ziekenzalving, langs de catechese, het toedienen van de andere sacramenten (vormsel,

eucharistie, verzoening, huwelijk...), enz. Het dient trouwens onderstreept te worden dat een gelovige van de Prelatuur een gelovige blijft van het bisdom waartoe hij behoort op basis van zijn woonplaats.

Het Opus Dei van zijn kant, helpt, door een specifieke pastorale zorg, de universele oproep tot de heiligheid verspreiden. Zoals iedereen weet, heeft het tweede Vaticaans concilie het nastreven van dit doel ten zeerste aangemoedigd; misschien is het er zelfs de centrale boodschap van.

De belangrijkste activiteit van het Opus Dei bestaat hierin: haar leden – en eenieder die dit verlangt – een vorming te geven aangepast aan hun omstandigheden en de nodige geestelijke middelen om hen te helpen daadwerkelijk de heiligheid in hun dagelijks leven na te streven. Dit ideaal wordt gestimuleerd en

beleefd volgens bepaalde eigen klemtonen, zoals de heiliging van het dagelijks werk wat het ook weze, het goddelijk kindschap, een contemplatieve geest midden in de wereld, eenheid van leven, enz. In deze zin kan men spreken van een gespecialiseerde pastorale zorg van de Prelatuur, zelfs indien het gaat om een "specialisatie van het algemene", d.w.z. een bijdrage om de christelijke roeping van de gewone gelovigen dieper te beleven.

De beslissing om het Opus Dei als personele prelatuur op te richten is niet licht genomen. Ze werd zeer zorgvuldig voorbereid door de heilige Stoel, die voordien het advies van meer dan 2000 bisschoppen uit de ganse wereld heeft gevraagd.

Waarom is dit statuut zo belangrijk voor het Opus Dei ?

De vorm van de personele prelatuur lost meerdere moeilijkheden op die

door vorige juridische oplossingen niet konden verholpen worden. Enerzijds wordt de seculiere aard van het Opus Dei erdoor gewaarborgd, wat voorheen niet mogelijk was onder het voorlopig statuut van seculier instituut, afhankelijk van de Congregatie voor de Religieuzen. Nu hangt het Opus Dei, net als een bisdom, van de Congregatie voor de Bisschoppen af. Anderzijds waarborgt dit statuut een eenheid van bestuur rond de prelaat alsook een organische samenwerking tussen priesters en leken, die eigen is aan elke hiërarchische gemeenschap.

Waarom is het Opus Dei tot op heden de enige personele prelatuur?

Dat is inderdaad een vaststelling. In ieder geval is het geen voorrecht van het Opus Dei. De personele prelatuur is een rechtspersoon voortgekomen uit de werkzaamheden van het

tweede Vaticaans concilie, dus nog vrij jong. We mogen hopen dat dit statuut vroeg of laat ook op andere pastorale noden toegepast zal worden. Meerdere gelegenheden hebben zich al voorgedaan, in het bijzonder betreffende de militaire pastoraal. Personele prelaturen kunnen zeer gevarieerd zijn – en sterk verschillend van het Opus Dei – want een personele prelatuur is een zeer flexibele juridische vorm die gemakkelijk aan zeer uiteenlopende noden aangepast kan worden.

Op dit vlak zie ik zeer goed hiërarchische gemeenschappen die voor de pastorale zorg van gelovigen met een gemeenschappelijke afkomst, ritus, taal, enz. instaan. Neemt het aantal reizen, volksverhuizingen, vermenging van bevolkingsgroepen niet toe door de globalisering? Hierdoor vergroot de nood aan aangepaste, soepele en gastvrije pastorale structuren om aan

de onderscheiden behoeften van de gelovigen tegemoet te komen.

Het kerkelijk recht staat ten dienste van de zielen. Het moet het nodige vernuft aan de dag leggen om te voorkomen dat kerkelijke structuren niet aangepast zijn. De parochies evolueren geleidelijk naar nieuwe pastorale eenheden. Om beter op de gerechtvaardigde verwachtingen van de gelovigen in te spelen, moeten alle hiërarchische, territoriale en personele gemeenschappen met de evolutie van de noden van de zielzorg rekening houden.

Wordt het Opus Dei er niet van verdacht een "kerk binnen de kerk" te vormen?

Er wordt veel over het Opus Dei gezegd en geschreven. Wat we allemaal reeds besproken hebben, toont aan dat dergelijke beweringen van onwetendheid getuigen. Net als elke toekomstige personele

prelatuur, heeft de Prelatuur slechts bestaansrecht in zoverre zij de bisdommen met een specifieke en complementaire pastorale zorg bijstaat. Het kerkelijk wetboek stelt dat personele prelaturen door de paus opgericht moeten worden, na raadpleging van de bevoegde bisschoppenconferenties en de voorafgaande instemming van iedere betrokken bisschop.

Wat het Opus Dei betreft, bepalen de door de Paus uitgevaardigde statuten, zoals ik al zei, dat de leken die deel uitmaken van de Prelatuur gelovigen blijven van hun bisdom en onderworpen blijven aan de bevoegdheid van de plaatselijke bisschop. De voorafgaande instemming van de bisschop is noodzakelijk om een centrum in een bisdom te openen. De statuten, die de paus aan het Opus Dei gaf, bepalen dat men regelmatig de bisschop moet informeren over de activiteiten die

in de centra plaatsvinden. De Prelatuur onderhoudt regelmatige betrekkingen met de voorzitter van de bisschoppenconferentie en met andere bisschoppen, in het bijzonder diegenen wiens bisdom centra van het Opus Dei telt. Het eventueel toevertrouwen van kerkelijke taken aan priesters van de Prelatuur komt toe aan de plaatselijke bisschop in samenspraak met de prelaat of zijn vicarissen.

De gelovigen van de Prelatuur vormen geen gesloten "groep". Het merendeel gaat slechts eens per week gedurende iets meer dan een half uur naar een centrum van het Opus Dei. Zij beleven hun roeping en doen apostolaat in hun eigen milieu, zoals iedere gewone christen, in hun gezin, beroepsomgeving, verenigingen waarin ze zich inzetten of vrijetijdsbesteding, en in hun parochie.

Hoe past de pastoraal van het Opus Dei binnen deze van de Belgische bisdommen?

Het Opus Dei telt in België ongeveer 300 gelovigen, waarvan de overgrote meerderheid gehuwd is en in gezinsverband leeft. Voor hen die het wensen, worden vormingsactiviteiten gegeven in studentenhuizen te Leuven en Louvain-la-Neuve, in een ontmoetingscentrum (te Dongelberg), en in verschillende centra te Brussel, Antwerpen en Luik. Veel leken engageren zich in catechese of bezoeken zieken en bejaarden.

Daarnaast zijn een twaalfstal priesters geïncardineerd in de Prelatuur. Buiten hun priesterlijke taak binnen het Opus Dei – die ten goede komt aan de pastorale zorg van het bisdom want men moedigt de gelovigen aan hun eigen parochie trouw te zijn – kunnen sommige priesters taken

uitoefenen ten dienste van de plaatselijke Kerk. Een priester helpt bij voorbeeld 's zondags als onderpastoor in een parochie. Andere priesters horen biecht in verscheidene kerken... Persoonlijk heb ik een taak als docent kerkelijk recht aan de Pauselijke Universiteit van het Heilig Kruis te Rome en een taak als aalmoezenier van het studentenhuys Bauloy in Louvain-la-Neuve. Deze opdrachten probeer ik te combineren met de functie die de Belgische kerkelijke overheid mij heeft toevertrouwd: "defensor vinculi" (verdediger van de huwelijksband) bij de Interdiocesane Rechtbank van Eerste Instantie van de Franstalige bisdommen in België. Geen gebrek aan werk dus...

be/article/wat-is-een-personele-
prelatuur-2/ (26-2-2026)